

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

**Výukový materiál zpracován v rámci projektu
EU peníze školám**

Čtenářská gramotnost 2 (2. část)

Mgr. Markéta Haburová

Registrační číslo projektu: CZ.1.07/1.5.00/34.0481

Číslo klíčové aktivity: III/2

Název klíčové aktivity: Inovace a zkvalitnění výuky
prostřednictvím ICT

Číslo materiálu: VY_32_INOVACE_91-100

Datum: 30. 12. 2012

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Vzdělávací oblast:	Jazyk a jazyková komunikace
Tematická oblast:	Popis
Předmět:	Český jazyka a literatura
Třída:	I., IV.A
Výstižný popis způsobu využití, případně metodické pokyny:	Soubor je tvořen pracovními listy. Studenti pomocí internetu, svých znalostí z mluvnice, slohu, literární teorie a literární historie plní zadané úkoly.
Klíčová slova:	Popis, literární druhy a žánry, Pololidová literatura, kramářská píseň; struktura literárního díla a jazykové prostředky. Májovci, ručovci, lumírovci, Jan Neruda, Eliška Krásnohorská, Svatopluk Čech, J. V. Sládek, Jaroslav Vrchlický, Julius Zeyer
Druh učebního materiálu:	Pracovní list

Autorem materiálu a všech jeho částí, není-li uvedeno jinak, je Mgr. Markéta Haburová.

Obsah

Obsah.....	3
XI. VY_32_INOVACE_87 Jan Neruda: Povídky malostranské.....	4
XI. Jan Neruda: Povídky malostranské (odpovědi)	6
XII. VY_32_INOVACE_100 Pololidová literatura – kramářská píseň	7
XII. Pololidová literatura – kramářská píseň (odpovědi)	9
XIII. VY_32_INOVACE_88 Eliška Krásnohorská.....	10
XIII. Eliška Krásnohorská (odpovědi)	12
XIV. VY_32_INOVACE_89 Svatopluk Čech - básník.....	15
XIV. Svatopluk Čech – básník (odpovědi)	18
XV. VY_32_INOVACE_90 Josef Václav Sládek	20
XV. Josef Václav Sládek (odpovědi).....	25
XVI. VY_32_INOVACE_91 Josef Václav Sládek a jeho dílo	28
XVI. Josef Václav Sládek a jeho dílo (odpovědi)	33
XVII. VY_32_INOVACE_92 Básnické dílo Jaroslava Vrchlického	35
XVII. Básnické dílo Jaroslava Vrchlického (odpovědi)	37
XVIII. VY_32_INOVACE_93 Dílo Jaroslava Vrchlického	39
XVIII. Dílo Jaroslava Vrchlického (odpovědi)	43
XIX. VY_32_INOVACE_94 Dramatické dílo Jaroslava Vrchlického a Julia Zeyera.....	45
XIX. Dramatické dílo Jaroslava Vrchlického a Julia Zeyera (odpovědi).....	52
XX. VY_32_INOVACE_95 Prozaické dílo Julia Zeyera	54
XX. Prozaické dílo Julia Zeyera (odpovědi).....	58
Zdroje obrázků:	60
Zdroje:	61

XI. VY_32_INOVACE_87 Jan Neruda: Povídky malostranské

TEXT 1:

„Strýčku, snad nechcete ty krásné kamínky vyházet všechny ven?“

Stařec sebou škubnul. Pak zašeptal, dívaje se upřeně k Petřínu: „Nemá to cenu – obláčky –, „Já vím, že nemají velké ceny, vždyť to znám sám. Ale cenu mají přec, pro nás i pro vás. Vy jste sobě je pracně sebral - strýčku, nechte je, prosím, všechny pro mé děti. Budou se na nich učit, vy jim budete vypravovat –“

„Mysleli jste snad,“ šeptal zas stařec monotonně a s namáháním, „že jsem bohat, a já vsutku –“

„Strýčku,“ pravil pan Šajvl hlasem pevným, ale přitom měkkým a uchopil starcovu ruku, „copak nejsme vámi bohati? Moje děti by neměly dědečka, moje ženy by byla bez otce, kdybychom neměli vás. Vždyť vidíte, jak jsme kolem vás šťastni, vy jste naším požehnáním v domě –“

1a. Uveďte název povídky, z níž pochází ukázka.

1b. Charakterizujte titulní postavu.

TEXT 2:

Divné zvěsti začaly se najednou šourat Malou Stranou. A koho se dotkly, škrabal se za uchem. „Pan Vojtišek,“ znělo to často v rozpravách a za chvilku zas jsi slyšel: „Pan Vojtišek!“

Brzy jsem zvěděl všeho. Pan Vojtišek prý nebyl ani chud. Pan Vojtišek prý měl tam za vodou, na Františku, dva domy. To prý ani není pravda, že bydlí pod Hradem někde v Brusce.

Blázny si dělal z dobrých malostranských sousedů! A po tak dlouho!

Nastala rozhořčenost. Mužští se zlobili, cítili urážku, styděli se, že byli lehkověrni.

„Darebák!“ pravil jeden.

„Je pravda,“ rozumoval druhý, „viděl ho někdo žebrat v neděli? To byl nejspíš doma, ve svých palácích, a jedl pečene.“

Ženské ještě váhaly. Dobrá tvář páně Vojtiškova zdála se jim přec příliš upřímná.

Ale přišel dodatek zvěsti. On prý má také dvě dcery a ty prý dělají slečny. Jedna prý má lajtnanta a druhá chce jít k divadlu. Nosí jen samé rukavičky a jezdí do Stromovky.

To rozhodlo i u ženských.

2a. Shrňte obsah ukázky i povídky.

2b. Určete literární druh - své tvrzení doložte na textu. Charakterizujte literární žánr.

2c. Charakterizujte postavu pana Vojtíška a žebračky Milionové (vysvětlete její jméno).

2d. Charakterizujte vypravěče.

3. Charakterizujte jazyk a výstavbu textů.

4. Zasaďte toto díla do kontextu tvorby J. Nerudy a J. Nerudu do kontextu české literatury.

XI. Jan Neruda: Povídky malostranské (odpovědi)

1a. Uveďte název povídky, z níž pochází ukázka. – *Hastrman*

1b. Charakterizujte titulní postavu. - *individuální řešení*

2a. Shrňte obsah ukázky i povídky.

individuální řešení

2b. Určete literární druh - své tvrzení doložte na textu. Charakterizujte literární žánr.

povídka

kratší příběh, určen místně i časově

jádrem je určitá událost

více osob a dějových linií

rozmanitý žánr, různý charakter

humoreska, arabeska, groteska

individuální řešení

2c. Charakterizujte postavu pana Vojtíška a žebračky Milionové (vysvětlete její jméno).

individuální řešení

2d. Charakterizujte vypravěče.

individuální řešení

3. Charakterizujte jazyk a výstavbu textu.

individuální řešení

4. Zasaďte toto díla do kontextu tvorby J. Nerudy a J. Nerudu do kontextu české literatury.

představitel májovců

prozaik: Arabesky, Povídky malostranské

básník: Hřbitovní kvítí, Knihy veršů, Písně kosmické, Balady a romance, Prosté motivy

XII. VY_32_INOVACE_100 Pololidová literatura – kramářská píseň

PÍSEŇ ČESKÝCH SEDLÁKŮ

Žádněj neví, co je nouze, kdo ji nezkusil,
nešel bych já na robotu, kdybych nemusil.
_____ pánu dělali, těžké práce konati,
co nejvíce vymejšlejí, musí se státi.

Rychtářové rozkazují ti drábové,
na poddaný se utrhují nuzní chlapové.
_____ jim musíme, slova říci nesmíme,
jen abych se málo ozval, vyprášil by mne.

A ti páni oficíři jen vždy hledají,
není-li co uděláno, hnedky nám hrozí.
Musíme se kořiti a je pěkně prositi,
není-li možno učiniti, se vymluviti.

(Špalíček českých jarmarečních písní)

- 1a. Na vynechaná místa doplňte slova: a) mluviti, přátí, bojovati, mlčeti, stěžovati,
b) plynule, darmo, lehce, radostně, nadšeně, rychle

1b. Vytvořte správný název básně:

- a) šlechticů   b) dělníků   c) sedláků   d) písmáků

2. Vysvětlete význam uvedených slov:

a) rychtářové

b) drábové

c) oficiři

d) kořiti

3. Uveďte, o čem báseň vypovídá:

4. Najděte v první a druhé sloce slova stejného původu.

5. Napište synonyma k následujícím slovům z textu:

a) nouze

b) robota

c) říci

6. Napište alespoň 2 slova:

a) hovorová:

b) knižní resp. zastaralá:

7. Uveďte, jaký rým je použit v básni:

8. Napište základní znaky jarmareční písně:

XII. Pololidová literatura – kramářská píseň (odpovědi)

1a. Na vynechaná místa doplňte slova:

- a) mluvíti, přátí, bojovati, **mlčeti**, stěžovati,
- b) plynule, **darmo**, lehce, radostně, nadšeně, rychle

1b. Vytvořte správný název básně:

- a) šlechticů
- b) dělníků
- c) **sedláků**
- d) písmáků

2. Vysvětlete význam uvedených slov: **individuální řešení**

- a) rychtářové
- b) drábové
- c) oficíři
- d) kořiti

3. Uveďte, o čem báseň vypovídá: **individuální řešení**

4. Najděte v první a druhé sloce slova stejného původu. - **nouze, nuzní**

5. Napište synonyma k následujícím slovům z textu: **individuální řešení**

- a) nouze
- b) robota
- c) říci

6. Napište alespoň 2 slova:

- a) hovorová: **žádnej, vymejšlej, na poddaný**
- b) knižní resp. zastaralá: **nemusil, dělali, konati, ...**

7. Uveďte, jaký rým je použit v básni: **sdružený**

8. Napište základní znaky jarmareční písně:

příběh interpretovaný formou zpěvu kombinované-ho s vyprávěním
vizuální podoba: tabule pokreslená dílčími situacemi = bez textu
text interpretován kramářem
zpívá se na melodii lidové či obecně známé písně
náměty: vraždy, povodně, požáry, nevěry, ...

XIII. VY_32_INOVACE_88 Eliška Krásnohorská

Eliška Krásnohorská: Svěhlavička ženuškou

1. Seřaďte text chronologicky:

	<i>„Neboj se tak,“ těšil ji důvěřivě Jiří, „není tak zle s našimi dětmi. Má matka psala mi již dvakrát, že nemůže býti děti roztomilejších a že celý Jasanov jest jimi okouzlen. Také Cilie psala mi, že jsou mnohem hodnější, než byly v Rozvratíně.“</i>
	<i>Hanbou před svými rodiči i před tvým otce, hlavně však strachem, aby tvá maminka nespatriła, jak se mé děti chovají v mé přítomnosti! - Nevrt' hlavou a nevěříš-li mně, zeptej se Elleny, zeptej se Cilie, Agatona - všichni to potvrdí! Bohužel, milý Jiří, přesvědčila jsem se, že na ty naše malé svěhlavičky můj vliv, ba i pouhá má přítomnost škodlivě působí. Ach, stará _____ nenapraví mladých! A napadá mě, že má-li se lvíče zkrotiti, musí se matce lvici vyrvati ...“ A Zdenka zaplakala, neovládajíc se již.</i>
	<i>Zdenka pokrčila rameny. „Poslyš pravdu, neumím a nechci tě klamati!“ řekla již pevně s důrazem přesvědčenosti. „Nabyla jsem jistoty, proč jsou naše děti tak nezpůsobny a nezkrotny. Zdědily svou přirozenou povahu po mně. Pamatuješ přece, jaká jsem bývala divoška! Naše děti ani dosud nejsou tak děsné, jak já jsem bývala, ale vyvinulo by se to až k úžasu, kdyby nepřišly záhy pravému krotiteli do rukou ...“</i>
	<i>„To jest právě mé neštěstí!“ s vášnivým žalem odvětila Zdenka nemohouc potlačit slzy. „Toť právě nemilosrdný pokyn osudu, že mé děti jsou každému vedení povolny, jen ne mému! Byly prý v Jasanově jako andílkové, ale jakmile já jsem přišla mezi ně, vyváděly mi tak, že jsem hanbou uprchla o den dříve!</i>

2. Uveďte, s kým vede Zdenka rozhovor (ne jen jméno).

3. Napište vlastní jména z textu (chronologicky a každé jen jednou):

4. Napište, které slovo patří na vynechané místo:

a) můra

b) svěhlavička

c) divoška

d) matka

5. Vyberte z textu:

- a) zdobnělinu:
- b) oslovení:
- c) dvě slova zastaralá:
- d) přechodníkový tvar sloves a doplňte ostatní dva:

6. Vytvořte synonyma ke slovu:

- a) otec
- b) strach
- c) klamat

7. Vytvořte antonyma ke slovu:

- a) potvrdit
- b) důvěřivě
- c) žalem

8. Vyberte tvrzení, která odpovídají textu:

- a) Zdenka vede monolog ke svému tchánovi
- b) Zdenka hovoří o svých dětech Cili, Ellen a Agatonovi
- c) Zdenka je v podstatě titulní hrdinkou celého díla
- d) Jiří je poloviční sirotek, má již pouze matku
- e) v textu je použita přímá řeč
- f) v textu je použito nářečí
- g) text je epickým dílem, není psán veršem
- h) text je lyrickým dílem, je psán veršem
- i) v textu se neobjevuje žádné citoslovce
- j) v textu je také přídavné jméno v komparativu - roztomilejších
- k) autorka psala kromě dívčích románů i vzpomínkové prózy
- l) Zdenka si stěžuje na chování svých dětí, které jsou nezpůsobné kvůli otci

XIII. Eliška Krásnohorská (odpovědi)

Eliška Krásnohorská: Svěhlavička ženuškou

Zdenka pokrčila rameny. „Poslyš pravdu, neumím a nechci tě klamati!“ řekla již pevně s důrazem přesvědčenosti. „Nabyla jsem jistoty, proč jsou naše děti tak nezpůsobny a nezkrotny. Zdědily svou přirozenou povahu po mně. Pamatuješ přece, jaká jsem bývala divoška! Naše děti ani dosud nejsou tak děsné, jak já jsem bývala, ale vyvinulo by se to až k úžasu, kdyby nepřišly záhy pravému krotiteli do rukou ...“

„Neboj se tak,“ těšil ji důvěřivě Jiří, „není tak zle s našimi dětmi. Má matka psala mi již dvakrát, že nemůže býti dětí roztomilejších a že celý **Jasanov** jest jimi okouzlen. Také **Cilie** psala mi, že jsou mnohem hodnější, než byly v **Rozvratíně**.“

„To jest právě mé neštěstí!“ s vášnivým žalem odvětila **Zdenka** nemohouc potlačit slzy. „Toť právě nemilosrdný pokyn osudu, že mé děti jsou každému vedení povolny, jen ne mému! Byly prý v **Jasanově** jako andílkové, ale jakmile já jsem přišla mezi ně, vyváděly mi tak, že jsem hanbou uprchla o den dříve! Hanbou před svými rodiči i před tvým otce, hlavně však strachem, aby tvá maminka nespatriła, jak se mé děti chovají v mé přítomnosti! - Nevrt' hlavou a nevěříš-li mně, zeptej se **Elleny**, zeptej se **Cilie**, **Agatona** - všichni to potvrdí! Bohužel, milý Jiří, přesvědčila jsem se, že na ty naše malé svěhlavičky můj vliv, ba i pouhá má přítomnost škodlivě působí. Ach, stará _____ nenapraví mladých! A napadá mě, že má-li se lyiče zkrotiti, musí se matce lvici vyrvati ...“ A **Zdenka** zaplakala, neovládajíc se již.

1. Seřad'te text chronologicky:

2.	„Neboj se tak,“ těšil ji důvěřivě Jiří, „není tak zle s našimi dětmi. Má matka psala mi již dvakrát, že nemůže býti dětí roztomilejších a že celý Jasanov jest jimi okouzlen. Také Cilie psala mi, že jsou mnohem hodnější, než byly v Rozvratíně.“
4.	Hanbou před svými rodiči i před tvým otce, hlavně však strachem, aby tvá maminka nespatriła, jak se mé děti chovají v mé přítomnosti! - Nevrt' hlavou a nevěříš-li mně, zeptej se Elleny, zeptej se Cilie, Agatona - všichni to potvrdí! Bohužel, milý Jiří, přesvědčila jsem se, že na ty naše malé svěhlavičky můj vliv, ba i pouhá má přítomnost škodlivě působí. Ach, stará _____ nenapraví mladých! A napadá mě, že má-li se lvíče zkrotiti, musí se matce lvici vyrvati ...“ A Zdenka zaplakala, neovládajíc se již.
1.	Zdenka pokrčila rameny. „Poslyš pravdu, neumím a nechci tě klamati!“ řekla již pevně s důrazem přesvědčenosti. „Nabyla jsem jistoty, proč jsou naše děti tak nezpůsobny a nezkrotny. Zdědily svou přirozenou povahu po mně. Pamatuješ přece, jaká jsem bývala divoška! Naše děti ani dosud nejsou tak děsné, jak já jsem bývala, ale vyvinulo by se to až k úžasu, kdyby nepřišly záhy pravému krotiteli do rukou ...“
3.	„To jest právě mé neštěstí!“ s vášnivým žalem odvětila Zdenka nemohouc potlačit slzy. „Toť právě nemilosrdný pokyn osudu, že mé děti jsou každému vedení povolny, jen ne mému! Byly prý v Jasanově jako andílkové, ale jakmile já jsem přišla mezi ně, vyváděly mi tak, že jsem hanbou uprchla o den dříve!“

2. Uveďte, s kým vede Zdenka rozhovor (ne jen jméno).

se svým manželem Jiřím

3. Napište vlastní jména z textu (chronologicky a každé jen jednou):

Zdenka, Jiří, Jasanov Cilie Rozvratíně, Zdenka, Elleny, Agatona

4. Napište, které slovo patří na vynechané místo:

a) můra   **b) svěhlavička**   c) divoška   d) matka

5. Vyberte z textu:

a) zdobnělinu: **andílkové, svěhlavičky, lvíče**

b) oslovení: **milý Jiří**

c) dvě slova zastaralá: **nezpůsobny a nezkrotny, Toť, ...**

d) přechodníkový tvar sloves a doplňte ostatní dva: **nemohouc (nemoha, nemohouce), neovládajíc (neovládaje, neo-jíce)**

6. Vytvořte synonyma ke slovu:

- a) otec = **táta**
- b) strach = **obavy**
- c) klamat = **podvádět**

7. Vytvořte antonyma ke slovu:

- a) potvrdit = **vyvrátit**
- b) důvěřivě = **nedůvěřivě, ostýchavě**
- c) žalem = **radostí**

8. Vyberte tvrzení, která odpovídají textu:

- a) Zdenka vede monolog ke svému tchánovi
- b) Zdenka hovoří o svých dětech Cili, Ellen a Agatonovi
- c) Zdenka je v podstatě titulní hrdinkou celého díla**
- d) Jiří je poloviční sirotek, má již pouze matku
- e) v textu je použita přímá řeč**
- f) v textu je použito nářečí
- g) text je epickým dílem, není psán veršem**
- h) text je lyrickým dílem, je psán veršem
- i) v textu se neobjevuje žádné citoslovce
- j) v textu je také přídavné jméno v komparativu - roztomilejších**
- k) autorka psala kromě dívčích románů i vzpomínkové prózy
- l) Zdenka si stěžuje na chování svých dětí, které jsou nezpůsobné kvůli otci

XIV. VY_32_INOVACE_89 Svatopluk Čech - básník

„Ve stínu lípy“ (1879):

ÚRYVEK Z PŘEDZPĚVU

Jak vlny osením, po tobě hrají
 mé vzpomínky a touhy, rodný kraji!
 Když za večera, v dusných města zdích,
 kol čela starostí se věsí příze,
 jak často náhle písmeny v mé knize
 se měnívají v roje kvítků tvých!
 Jak často, v podušku když sirou klesá
 pod nízký strop má hlava zemdlená,
 mně zdává se, že větev zelená
 zas nade mnou se sklání tvého lesa,
 že nade mnou zas hudba jeho dumná
 svůj vede nápěv – mlkne – z vršků dálných
 blíž opět šumí, vod jak příboj valných –
 tajemná hvozdů báje, nevýzkumná.
 I snívám, zkolébán té písně vděkem,
 jak druhdy pod břízami, v mechu měkkém.

Mně nevolno je v mravenčím tom ruchu,
 v té hluché vřavě požitků a muk.
 Mě neláká v ten šumný turnaj duchů
 diváků potlesk, trub a kotlů zvuk.
 Pryč, písní má! Zde mdloby tíha sklání
 tvá křídla povypjatá k zemi zpět.
 Snad osvěží je vánků lesních vlání,
 snad rozepnou se lehce v nový let,
 až perlami v nich ranní rosa vzplane
 a kadeř ovinou ti růže plané.

Buď zdrávo, údolí mé tiché, skromné!
 Můj ráji dávno ztracený, buď zdrav!

(*Ve stínu lípy*, 1879)

1. Doplňte text:

- venkovská e_____ : idylický epos
- cyklus sedmi veselých i vážných příběhů vyprávěných vesničany (sedlák, krejčí, učitel, válečný invalida, hostinská, pojezdny, šumař + závěrečný přípitek mlynáře) při nedělní besedě pod starou _____ u hostince
- oslavný úvod – předzpěv: apostrofa _____ kraje (Ostředek u Benešova)
- vzpomínka na _____ a _____
- idylický rámeček poklidného života českého _____

2. Odpovězte:

- a) vysvětlíte, co je epos a napište jeho základní znaky
- b) vyjádřete základní myšlenku úryvku
- c) napište rýmové schéma první sloky
- d) uveďte motivy a náměty, které dokazují, že Čech patřil k ruchovcům
- e) charakterizujte jazyk textu
- f) najděte v textu aspoň tři různé básnické prostředky

„Jitřní písně“ (1887):

Dosti nás

*Jsme malí, slabí – Dosti těchto řečí!
Jen kdo tak zoufá, sláb a malý jest.
Oč byla Hellas, byla Roma větší,
než skrání nesmrtelnou se dotkla hvězd?*

*Jak směšné byly našich předků cepy,
když celý svět se zdvihl proti nim,
a hle, svět celý zdrtil vůdce slepý
a Táboru se klonil věčný Řím.*

*Jen v srdce zápal, chrabrost bohatýrů,
a budem vojskem netušených sil!
Sláb jenom ten, kdo ztratil v sebe víru,
a malým ten, kdo zná jen malý cíl.*

1. Napište, o čem pojednávají jednotlivé sloky básně.
2. Čím je pro ruchovce báseň příznačná obsahově:
3. Uveďte téma, které se objevuje v básni.
4. Uveďte básnické a jazykové prostředky použité v básni. Jakým rýmem je báseň psána?

XIV. Svatopluk Čech – básník (odpovědi)

„Ve stínu lípy“ (1879):

1. Doplňte text:

- venkovská epika: idylický epos
- cyklus sedmi veselých i vážných příběhů vyprávěných vesničany (sedlák, krejčí, učitel, válečný invalida, hostinská, pojezdny, šumař + závěrečný přípitek mlynáře) při nedělní besedě pod starou lípou u hostince
- oslavný úvod – předzpěv: apostrofa rodného kraje (Ostředek u Benešova)
- vzpomínka na dětství a domov
- idylický rámeček poklidného života českého venkova

2. Odpovězte:

a) vysvětlíte, co je epos a napište jeho základní znaky

*rozsáhlá básnická (veršovaná) skladba o národním hrdinovi, nebo historické události
vypravuje velkou řadu událostí (soustředěných kolem společného příběhu)
vyznačuje se epickou šíří (zdlouhavé, pomalé vyprávění), množstvím detailů, epitet
apod.*

b) vyjádřete základní myšlenku úryvku

individuální řešení

c) napište rýmové schéma první sloky

a a b c c b d e e d f g g f h h

d) uveďte motivy a náměty, které dokazují, že Čech patřil k ruchovcům

individuální řešení

e) charakterizujte jazyk textu

individuální řešení

f) najděte v textu aspoň tři různé básnické prostředky

individuální řešení

„Jitřní písně“ (1887):

1. Napište, o čem pojednávají jednotlivé sloky básně.

individuální řešení

2. Čím je pro ruchovce báseň příznačná obsahově:

individuální řešení

3. Uveďte téma, které se objevuje v básni.

národní svoboda, lepší budoucnost

4. Uveďte básnické a jazykové prostředky použité v básni. Jakým rýmem je báseň psána?

individuální řešení

střídavý rým

XV. VY_32_INOVACE_90 Josef Václav Sládek

„Básně“ (1875):

NA HROBECH INDIÁNSKÝCH (úryvek)

Kde osvěta, „jež dána temnot robu“?
 Jej vyštvali jste odtud jako laň,
 že nemá místa pro své hlavy mdlobu,
 jej „rukou vlídnou“ odvádíte k hrobu
 a příští rok jej vyštve vaše zbraň,
 to pro dolar; ten klet buď, o něj prací
 když jedno lidské srdce dokrvácí,
 Kde osvěta? tak ptám se ještě jednou.
 Já viděl lid ten před vašimi domy,
 jak s žebrákovou čekal tváří bédnou,
 a marně čekal, ven až po něm shlédnou
 a hodí drobet spadlý pod stoly;
 a div že srdce přítom nepuklo mi:
 syn země té, žebrácké o holi!

Volnost jste sobě zbudovali tady,
 evropský otrok zdání o ní nemá,
 však střísněnu ji krví vidím všady
 dnes, v minulosti – a budoucnost je němá.

[...]

1. Vysvětlete, o čem pojednávají tyto dvě sloky.

2. Napište rýmové schéma první sloky:

3. Najděte v textu:

- a) inverzi:
- b) ironii:
- c) přirovnání:
- d) protiklad:
- e) další tropy a figury

4. Najděte v textu:

- a) přívlastek shodný =
- b) přívlastek neshodný =
- c) archaismy =

5. Vytvořte synonyma ke slovu:

- a) volnost =
- b) osvěta =

„**Sluncem a stínem**“ (1887):

V mé duši tisíc skřivánek

*V mé duši tisíc skřivánek
jak v červnu z pole vzlétlo,
když jetelem a modrákem
a vlčím mákem zkvetlo.*

*V mé duši poupat na tisíc
je šířem rozestláno
a Bůh ví jak, – to všechno tak
přes jedno krásné ráno.*

*Ba dřív jsem ani netušil,
jak mohou zázrak taký
přes jedno jitro vykouzlit
dva slunka plné zraky!*

*V mé duši tisíc skřivánek
jak v červnu z pole vzlétlo
a zpěv a květ je celý svět
a všechno volá: Světlo!*

1. Doplňte text: Milostná _____ obohacená o meditativní verše o zákonitosti
_____ a věčného koloběhu lidských osudů - obsahuje básně, které
hovoří o odhodlání přijmout život jako střídání _____ a _____.

2. Kde hledá autor kladné životní hodnoty a jistoty?

3. Charakterizujte sloku, verš a rým.

4. Vyhledejte v textu básnické prostředky.

5. Charakterizujte jazyk textu.

„Selské písně a České znělky“ (1889):

Velké, širé, rodné lány ...

*Velké, širé, rodné lány,
jak jste krásny na vše strany,
od souvratě ku souvratí
jak vás dnes to slunko zlatí!*

*Vlavé žito jako břehy,
květná luka plná něhy,
na úhoru, v žírné kráse
pokojně se stádo pase.*

*Nad vámi se nebe klene
jako v květu pole lněné,
nad lesy jen z modrošíra
pára v tichý déšť se sbírá.*

*A jak slunce vás tak zhřívá –
a jak cvrček v klasech zpívá,
v šír i v dál, vy rodné lány,
bud'te vy nám požehnány.*

1. Napište, o čem báseň pojednává.

2. Napište základní motivy básně.

3. Které prostředky dodávají básni hymnický ráz?

Vysvětlete pojem hymnus, uveďte znaky a zařaďte k literárnímu druhu.

4. Vypište z textu epiteta:

5. Určete další básnické prostředky:

6. Najděte v textu složeninu, která postihuje barvu i světelný prostor.

7. V prvním verši se (zejména):

- a) střídají nepřízvučné slabiky krátké s přízvučnými dlouhými
- b) střídají přízvučné slabiky krátké s nepřízvučnými dlouhými
- c) střídají přízvučné slabiky krátké s přízvučnými dlouhými
- d) střídají nepřízvučné slabiky krátké s nepřízvučnými dlouhými

8. Určete použitý rým.

XV. Josef Václav Sládek (odpovědi)

„Básně“ (1875):

1. Vysvětlíte, o čem pojednávají tyto dvě sloky.

individuální řešení

2. Napište rýmové schéma první sloky:

a b a a b c c d e d d f e f

3. Najděte v textu: a) inverzi – *já viděl lid ten, syn země té, žebrácké o holi, ...*

b) ironii – *"rukou vlídnou"*

c) přirovnání – *jej vyštvali jste odtud jako laň*

d) protiklad – *rukou vlídnou X vaše zbraň*

e) další tropy a figury – *individuální řešení*

4. Najděte v textu: a) přívlastek shodný = *vaše zbraň, lidské srdce*

b) přívlastek neshodný = *syn země*

c) archaismy = *tváří bēdnou, všady, ...*

5. Vytvořte synonyma ke slovu: a) volnost = *svoboda, ...*

b) osvěta = *vzdělávání, ...*

„**Sluncem a stínem**“ (1887):

1. Doplňte text: Milostná lyrika obohacená o meditativní verše o zákonitosti smrti a věčného koloběhu lidských osudů - obsahuje básně, které hovoří o odhodlání přijmout život jako střídání světla a stínu.
2. Kde hledá autor kladné životní hodnoty a jistoty?
v přírodě
3. Charakterizujte sloku, verš a rým.
sloka = soubor veršů; verš = jeden řádek básně; rým = zvuková shoda konců veršů
4. Vyhledejte v textu básnické prostředky.
individuální řešení
5. Charakterizujte jazyk textu.
individuální řešení

„Selské písně a České znělky“ (1889):

1. Napište, o čem báseň pojednává.

individuální řešení

2. Napište základní motivy básně.

individuální řešení

3. Které prostředky dodávají básni hymnický ráz?

Vysvětlíte pojem hymnus, uveďte znaky a zařaďte k literárnímu druhu.

hymnus = chvalozpěv, menší rozsah než óda

starořecká oslavná báseň na bohy, přírodu, vlast – lyrika

individuální řešení

4. Vypište z textu epiteta:

velké, širé, rodné lány; vlnavé žito; květná luka plná něhy; v žírné kráse; v tichý déšť

5. Určete další básnické prostředky:

individuální řešení

6. Najděte v textu složeninu, která postihuje barvu i světelný prostor. ***modroširo***

7. V prvním verši se (zejména):

a) střídají nepřízvučné slabiky krátké s přízvučnými dlouhými

b) střídají přízvučné slabiky krátké s nepřízvučnými dlouhými

c) střídají přízvučné slabiky krátké s přízvučnými dlouhými

d) střídají nepřízvučné slabiky krátké s nepřízvučnými dlouhými

8. Určete použitý rým.

sdružený

XVI. VY_32_INOVACE_91 Josef Václav Sládek a jeho dílo

„České písně“ (1892):

Byli jsme a budem

*Byli jsme a budem
jak jsme byli dosud,
ranami a trudem
nezlomí nás osud.*

*Přes vln burné vzteky
na své české skále
bili jsme se věky,
bit se budem dále!*

*Prapory jsou zdrány,
krov je hříčkou hromu,
přec jen budem pány
my ve vlastním domu.*

*Ať se moře pění
v krve proudu rudém,
vzdorní, nezlomeni,
byli jsme a budem!*

1. Popište, o čem se píše v jednotlivých slokách.

2. Báseň můžeme přiřadit k lyrice: a) přírodní   b) vlastenecké   c) milostné
d) politické   e) meditativní   f) intimní

3. Báseň je reakcí na: a) vznik Rakouska-Uherska
b) okupaci českých zemí rakouskou armádou
c) příkoří, která Čechům působila rakouská vláda
d) situaci v 1. světové válce

4. Jaký význam má opakování základní myšlenky v prvním a posledním verši básně?

5. Najděte v textu hovorový výraz:

6. Určete rým:

„V zimním slunci“ (1897):

Silen bud'

*Silen bud' a nepovol,
jsi-li v lese žití dub;
jsi-li pouze trávy stvol,
schyl se, ale neustup.*

*Dub anebo třeslice,
drž se půdy, kde jsi vzrost:
zlomí-li tě vichřice,
žil's jak muž – a to je dost.*

1. Napište, k čemu básník vyzývá v první sloce.

2. Napište, co básník konstatuje ve druhé sloce.

3. Třeslice je: a) překlep, správně zde patří slovo přeslice
b) lidové pojmenování pro osiku ("třeše se jako osika")
c) druh trávy

4. Najděte v textu: a) anaforu:
b) přívlastek neshodný:
c) poetismus

„Zlatý máj“ (1887):

Domov

*Domove, domove,
drahý a jediný,
nejdražší, nejsladší
nad světa končiny.*

*Nejdražší, nejsladší
na světě ze všeho,
daný mi v kolébce
od Boha samého.*

*A kdybych ve světě
byl i ten nejchudší,
tys mi dán za poklad
v matčině náručí.*

*Jinde jsou krásnější,
jinde jsou šťastnější,
ale tys nad všechny
vlasti mi milejší.*

*Před mořem, za mořem
nenajdu takové,
jako ty, milný
český můj domove.*

„Zvony a zvonky“ (1894):

Lesní studánka

*Znám křišťálovou studánku,
kde nejhlubší je les,
tam roste tmavé kapradí
a vškol rudý vřes.*

*Tam ptáci, laně chodí pít
pod javorový kmen,
ti ptáci za dne bílého,
ty laně v noci jen.*

*Když usnou lesy hluboké
a kolem ticho jest,
i nebesa i studánka
jsou plny zlatých hvězd.*

1. Uved'te, jak autor vnímá svůj domov a co pro něj znamená.
2. Vyjádřete rozdíl mezi první a druhou básní, když obě jsou o domově.
3. Najděte v první básni adjektiva, která jsou uvedena ve 2. a 3. stupni, a utvořte stupeň první.
4. Najděte v obou básních:
  - a) anaforu:
  - b) apostrofu:
  - c) protiklad:
  - d) enjambement:
  - e) hyperbola:
  - f) polysyndeton:
  - g) epiteton:
5. Určete stopy v první sloce básně "Domov".

6. Určete rým obou básní.

7. Slovní spojení vyjadřující smyslové vnímání a barevnost:

XVI. Josef Václav Sládek a jeho dílo (odpovědi)

„České písně“ (1892):

1. Popište, o čem se píše v jednotlivých slokách.

individuální řešení

2. Báseň můžeme přiřadit k lyrice: a) přírodní   b) **vlastenecké**   c) milostné
d) **politické**   e) meditativní   f) intimní

3. Báseň je reakcí na: a) vznik Rakouska-Uherska
b) okupaci českých zemí rakouskou armádou
c) příkoří, která Čechům působila rakouská vláda
d) situaci v 1. světové válce

4. Jaký význam má opakování základní myšlenky v prvním a posledním verši básně?

individuální řešení

5. Najděte v textu hovorový výraz: **budem**

6. Určete rým: **střídavý**

„V zimním slunci“ (1897):

1. Napište, k čemu básník vyzývá v první sloce.

individuální řešení

2. Napište, co básník konstatuje ve druhé sloce.

individuální řešení

3. Třeslice je: a) překlep, správně zde patří slovo přeslice
b) lidové pojmenování pro osiku ("třeše se jako osika")
c) druh trávy

4. Najděte v textu: a) anaforu: **jsi-li**
b) přívlastek neshodný: **trávy stvol**
c) poetismus: **silen bud'**

„Zlatý máj“ (1887) a „Zvony a zvonky“ (1894):

1. Uveďte, jak autor vnímá svůj domov a co pro něj znamená.

individuální řešení

2. Vyjádřete rozdíl mezi první a druhou básní, když obě jsou o domově.

individuální řešení

3. Najděte v první básni adjektiva, která jsou uvedena ve 2. a 3. stupni, a utvořte stupeň první.

nejdražší – drahý

nejsladší – sladký

nejchudší – chudý

krásnější – krásný

šťastnější – šťastný

milější – milý

4. Najděte v obou básních: a) anaforu: *jinde - jinde*

b) apostrofu: *domove, domove*

c) protiklad: *před mořem, za mořem*

d) enjambement: *i nebesa i studánka*

jsou plny zlatých hvězd.

e) hyperbola: *ale tys nad všechny*

f) polysyndeton: *i nebesa i studánka*

g) epiteton: *miléný český můj domove*

5. Určete stopy v první sloce básně "Domov".

– ∪ ∪ – ∪ ∪

– ∪ ∪ – ∪ ∪

– ∪ ∪ – ∪ ∪

– ∪ ∪ – ∪ ∪

6. Určete rým obou básní. *přerývaný*

7. Slovní spojení vyjadřující smyslové vnímání a barevnost:

nejsladší na světě ze všeho

nejhlubší je les

tmavé kapradí

rudý vřes

za dne bílého

usnou lesy hluboké

kolem ticho jest

plny zlatých hvězd

XVII. VY_32_INOVACE_92 Básnické dílo Jaroslava Vrchlického

„Okna v bouři“ (1894):

Za trochu lásky ...

*Za trochu lásky šel bych světa kraj,
šel s hlavou odkrytou a šel bych bosý,
šel v ledu – ale v duši věčný máj,
šel vichřici – však slyšel zpívat kosy,
šel pouští – a měl v srdci perly rosy.
Za trochu lásky šel bych světa kraj,
jak ten, kdo zpívá u dveří a prosí.*

1. Pokuste se vysvětlit, co všechno je básník schopen učinit, aby našel lásku.

2. Určete rýmové schéma.

3. Jak nazýváme opakující se začátky veršů? Najděte příklad.

4. Jaké obrazné pojmenování/trop je základem této básně?

5. Vysvětlete, o kom básník hovoří v posledním verši.

6. Najděte v básni přívlastek shodný a přívlastek neshodný.

XVII. Básnické dílo Jaroslava Vrchlického (odpovědi)

„Okna v bouři“ (1894):

1. Pokuste se vysvětlit, co všechno je básník schopen učinit, aby našel lásku.

individuální řešení

2. Určete rýmové schéma.

a b a b b a b

3. Jak nazýváme opakující se začátky veršů? Najděte příklad.

anafora: šel ..., šel ..., šel ...

4. Jaké obrazné pojmenování/trop je základem této básně?

protiklad = kontrast

5. Vysvětlete, o kom básník hovoří v posledním verši.

prosebník, toulavý zpěvák

6. Najděte v básni přívlastek shodný a přívlastek neshodný.

individuální řešení

„Hlasy v poušti“ (1890):

1. Pokuste se vysvětlit, o čem báseň pojednává.

individuální řešení

2. Vypište z básně jednotlivá literární díla a autory.

***Hospodině, pomiluj ny;
Svatý Václave, vévodo české země
husitská píseň: Kdož sú boží bojovníci
Kollár: Slávy dcera***

3. Jakou formu má báseň? Určete rým.

sonet; obkročný

4. Najděte v textu: a) slovo knižní: ***oř*** b) slovo složené: ***mnohobleská, věkověká***
c) protiklad: ***jak žula tvrdá a jak chleba měkká***
křte ohnivý a sladkých zvuků lázni

5. Vysvětlete slova: a) duma = ***hrdinská lyrickoepická píseň***
b) sfinga = ***socha ležícího lva s lidskou hlavou, obluda kladoucí hádanky***

6. Vysvětlete verše: a) ve vznětu orlím a ve síle lvově
b) ty slz a krve číši vrchovatá

individuální řešení

XVIII. VY_32_INOVACE_93 Dílo Jaroslava Vrchlického

„Zlomky epopeje“ (1886):

Spartakus

Řím oddych, sobě zhloubí. Otroků
již vzpoura zlomena mocí,
lští, svárem, řadou dlouhých útoků
a bojem ve dne v noci.

Na cestách všude jen krev a krev a krev,
i slunce v krvi se ztrácí,
zní mroucích ston a poraněných řev,
dnes vojsko těžkou má práci.

Šest tisíc křížů musí řadou stát,
ku Kapui kde cesta,
číš ověnčenou by moh pozvedat
dnes vítěz zpupného města.

Šest tisíc křížů v tmavé nebe ční,
šest tisíc mrtvol s nich visí,
a z města jek orgie divoké zní
a v stony mroucích se mísí.

Vtom Krassus rázem dělil fóra dav,
svým hlasem přehlušil vřavu:
„Kde Spartakus jest? Tisíc jiných hlav
rád za jeho dám hlavu!“

„Ten mrtev,“ dí otrok, „v zápasu vír
s odvahou, sílu jež budí,
se vrhnul první, pravý bohatýr -
kdes leží s proklanou hrudí.“

„Sem s mrtvolou!“ hřmí Krassus. „První všech
ta na kříž budiž vbíta!“
A nastal v davu shon a ruch a spěch
a smečka otroků hbitá

již vleče zahalené v krev a prach
Spartaka mohutné tělo,
na první kříž s ním sterý paží vzmach ...
však třikrát dolů jim sjelo.

A provazy jej spjali, řetězy
a hlavu na dřevo vbili
a potom, jak se sluší vítězi,
ve tvář mu plili a pili.

Číš zněla v orgie hlahol a smích
k oslavě panského Říma,
jenž zkrušil otroků odboj a pých.
Tvář reka tiše dřímá.

Je psán v ní hluboký, vítězný klid,
jen v oku otázka klíčí:
Ó lidstvo, nežli vzplá jitra ti svit,
co křížů ještě se vztyčí!

Obr [17]

1. Napište, co se odehrává v básni.

2. Z kterého dějinného období volil autor námět k básni?

3. Napište původ a význam slov: a) bohatýr
   b) forum

4. Charakterizujte strofu a rým.

5. Určete básnické prostředky:

a) na cestách všude jen krev a krev a krev =

b) Otroků již vzpoura zlomena mocí =

c) Šest tisíc křížů v tmavé nebe ční,

šest tisíc mrtvol z nich visí =

d) smečka otroků hbitá =

e) jen v oku otázka klíčí =

f) Ó lidstvo =

g) hluboký, vítězný klid =

6. Vyhledejte kontrastní obrazy ze závěru básně.

„Hudba v duši“ (1886):

Ó Praho!

SMÍM růží východní ti věnčit skrání, ó Praho?
 vzdát cizí písní tobě lásky daň, ó Praho?
 Hle, s bázní růže, mám jich plný klín,
 již беру slzou porosené v dlaň, ó Praho!
 Ty velká minulostí v budoucnost
 ční větší zlatý trůn tvůj, vstup juž naň, ó Praho!
 Až k obzoru se rozvlň nádherná,
 dům tlačíš dům, věž k věži, na bání bání, ó Praho!
 Svých darů krajem rozsyp ovoce,
 když venkov spěje k tobě, plachá laň, ó Praho!
 Ty velké zlaté město Karlovo,
 zas městem Žižky železným se staň, ó Praho!
 Svit Slovanstvu a šlehej v Evropu,
 jak maják nad cizoty vlny plaň, ó Praho!
 Vždy věrná sobě, žehnej dětem svým,
 a pouze bohům otců svých se klaň, ó Praho!
 Však nezapomeň nikdy tasit meč,
 vždyť žije ta, s níž Trut zápolil, saň, ó Praho!

Obr [18]

1. Uveďte, z čeho se básník vyznává a k čemu vyzývá.

2. V prvních dvou verších básník mluví o tom, že:

- a) oslaví Prahu pomocí hymnu - chvalozpěvu, který je znám v literatuře od antiky
- b) opěvuje Prahu pomocí gazelu, orientální lyrické básně složené z 5 - 18 dvojverší, z nichž všechna zachovávají stejné metrum a jsou spjata rýmem podle schématu aa ba ca da ...
- c) oslavuje Prahu pomocí sestiny, což je složitá lyrická forma provenšálského původu skládající se ze 6 šestiveršových strof a závěrečného trojverší

3. Trut z posledního verše je:

- a) bohatýr, který podle Čelakovského zabil saň, která ohrožovala Slované
- b) bájný přemožitel lité saně, plenící českou zemi - je známý z Rukopisu zelenohorského
- c) bájný přemožitel lité saně, plenící českou zemi - je známý z Rukopisu zelenohorského
- d) bájný přemožitel lité saně, plenící českou zemi v době Václava Hájka z Libočan

4. Napište jména dvou historických postav, které jsou v básni zmíněny. Vysvětlete, proč si básník vybral právě tyto postavy (dle Vás).

5. Najděte:
- a) personifikaci:
  - b) metaforu:
  - c) epiteton:

XVIII. Dílo Jaroslava Vrchlického (odpovědi)

„Zlomky epopeje“ (1886):

1. Napište, co se odehrává v básni.

individuální řešení

2. Z kterého dějinného období volil autor námět k básni?

římská republika 1. st. př.n.l.

3. Napište původ a význam slov: a) bohatýr (rus.) – *hrdina, rek (ruských bylin)*

b) forum (lat.) – *tržiště, náměstí*

4. Charakterizujte strofu a rým.

sloka = soubor veršů

zvuková shoda konců veršů

5. Určete básnické prostředky:

a) na cestách všude jen krev a krev a krev = *epizeuxis*

b) Otroků již vzpoura zlomena mocí = *enjambement*

c) Šest tisíc křížů v tmavé nebe ční,

šest tisíc mrtvol z nich visí = *gradace*

d) smečka otroků hbitá = *metafora*

e) jen v oku otázka klíčí = *personifikace*

f) Ó lidstvo = *apostrofa*

g) hluboký, vítězný klid = *epiteton*

6. Vyhledejte kontrastní obrazy ze závěru básně.

individuální řešení

„Hudba v duši“ (1886):

1. Uveďte, z čeho se básník vyznává a k čemu vyzývá.

individuální řešení

2. V prvních dvou verších básník mluví o tom, že:

a) oslaví Prahu pomocí hymnu - chvalozpěvu, který je znám v literatuře od antiky

b) opěvuje Prahu pomocí gazelu, orientální lyrické básně složené z 5 - 18 dvojverší, z nichž všechna zachovávají stejné metrum a jsou spjata rýmem podle schématu aa ba ca da ...

c) oslavuje Prahu pomocí sestiny, což je složitá lyrická forma provensálského původu skládající se ze 6 šestiveršových strof a závěrečného trojverší

3. Trut z posledního verše je:

a) bohatýr, který podle Čelakovského zabil saň, která ohrožovala Slovany

b) bájný přemožitel lité saně, plenící českou zemi - je známý z Rukopisu zelenohorského

c) bájný přemožitel lité saně, plenící českou zemi - je známý z Rukopisu zelenohorského

d) bájný přemožitel lité saně, plenící českou zemi v době Václava Hájka z Libočan

4. Napište jména dvou historických postav, které jsou v básni zmíněny. Vysvětlete, proč si básník vybral právě tyto postavy (dle Vás).

individuální řešení

5. Najděte: a) personifikaci: *když venkov spěje k tobě*

b) metaforu: *růží východní = gazel*

c) epiteton: *městem Žižky železným se staň*

XIX. VY_32_INOVACE_94 Dramatické dílo Jaroslava Vrchlického a Julia Zeyera

Jaroslav Vrchlický: „**Noc na Karlštejně**“ (1884)

8. Výstup

KAREL IV.

(Sám. Přejde ložnici, pak se na chvíli zastaví) To není pouhou náhodou! – Král Petr byl v rozpacích – páže se rdělo a třáslo – jediný Arnošt opanoval klidně, jak jeho obyčej, všech rozčilení! Ví Bůh a svatý Václav!

S tou kaplí při večerním osvětlení to byla pouze výmluva – včasná výmluva – nic jiného! Král Petr měl jiné zámysly. *(Přejde a zastaví se)* Ale jaké? – Proč přišel hned po mé rozmluvě se Štěpánem? – Snad ho hledal – není mi známo, že by tak dobrými byli přáteli, aby zvědět musel hned král cyperský výsledek politického posláni vévody bavorského. *(Po chvíli přemýšlení)* Zeptám se Arnošta, je přímý, jest můj starý přítel. *(Náhle se zarazí)* Ale kdy se ho zeptám, dnes již nepřijde; počkám do rána, musím počkat. *(Zamyslí se)* A což páže? – Ano, vyptám se teď pážete. *(Jde k portiéře vedoucí do předsíně a náhle se zastaví)* Ten hoch se podivně chvěl, zdálo se mi, jako by v tom rozčilení změnil svůj hlas – ten hlas mi byl velmi známý – jeho postava, tahy jeho obličeje ... Bože, mně se rozednívá ... *(Uzří na zemi přelomený meč, zvedne jej a prohlíží)* Mám světlo! - Hoch láme těžké damascénské meče jako mrkve –

kdo umí to v celé říši? Císařovna jedine; roztrhnouti kovový pancíř shora dolů jako kus plátna, přelomiti podkovu jest jí hračkou. To jest ona! *(Jde k portiéře a opět se zastaví)* Jaké však by mohla mít císařovna úmysly? Snad se přece klamu? – Jednám vždy s rozvahou, zde však nadarmo se namáhám překřičeti vnitřní hlas, jenž praví mi, že páže to jest císařovna! ... Uvidíme! *(Odhrne portiéru)* Pojď sem, hochu!

10. Výstup

KAREL IV., ALŽBĚTA, ARNOŠT

ARNOŠT

Doufám, že odpustí Tvá Velebnost žert, který byl lékem zároveň.

KAREL IV.

Lékem? - Co pravíš?

ALŽBĚTA

Ó, pane, odpusť! Odpusť!

ARNOŠT

Císařovna znepokojena tvým dlouhým pobytem mimo Prahu ...

KAREL IV.

(vpadne mu do řeči) Žárlila snad ... Ó, sladká rozkoši! Tedy žárlila!

ALŽBĚTA

Ale vždycky důvěřovala ...

[...]

ARNOŠT

Všecko je dílo mé, milostivý pane! Viděl jsem smutek císařovny i vzmáhající se símě, nechci říci nedůvěry, ale klíčící omrzlosti, a mým pravidlem jest, opřít se zlu hned z počátku a vyrvati je i s kořeny. Bylo třeba pádného důkazu, že je císařovna i v nejmenším záhybu své myšlenky na omylu - a to se podařilo.

KAREL IV.

(podává mu ruku) Děkuji ti, milý Arnošte, vrátils mi celé štěstí života! (Po chvíli k Alžbětě) Však sladká žárlilko, zde zůstat nemůže.!

ALŽBĚTA

A proč ne?

KAREL IV.

Což může zákonodárce jednati proti zákonům? - Jen jednou jsem nucen byl učinit to a co zkusím od našeho Arnošta! Jak těžce mi vytýká příští korunovaci Václava! A proto úctu před zákonem největší mějž zákonodárce sám! My odjedeme.

ALŽBĚTA

A ještě teď? V čirou noc?

KAREL IV.

Ano, ještě teď! Pojedeme na tvůj hrad, na Karlík. Arnošte, buď tak laskav a naříd' purkrabímu, aby nám obstaral koně. Poněvadž však, jak pochopíš, mně na tom velice záleží, aby umění našeho pážete zůstalo výhradně tajemstvím nás tří, ujedeme z Karlštejna tajně - my prchneme, či chceš-li, Eliško, já tebe unesu!

ALŽBĚTA

To je výtečný nápad! Budu unesena! Dobrodružství na dobrodružství! - Tedy pojďme.

1. Vypište postavy vystupující v ukázce a charakterizujte je:

2. Shrňte, o čem je ukázka

3. Určete literární druh a napište základní znaky (příklady vyberte z ukázky):

4. Zamyslete se nad autorovým přístupem k historii.

5. Charakterizujte jazyk.

Julius Zeyer: „**Radúz a Mahulena**“ (1896)

Jednání 2.

Proměna.

Skalnatý štít horský. Na velkém balvanu Radúz. Od železného jeho pasu visí řetěz, přikovaný ke skále za Radúzem. Jediný strom vyrostl z kamení, stranou, níž než balvan, na němž Radúz polo stojí polo leží v unavení.

Radúz

Jen duj, duj, větře, boží silný orle, jen vlasy moje rvi a ber mi dechu, proč měl bys více slitování mít, než mají lidé! Jsi, vichře, jediným teď druhem mým, když horečné ty moje výkřiky už všechny ptáky vyplašily z hnízd! Dřív některý z nich občas náhodou o čelo moje křídlem zavadil, a zdálo se mi pak, že milující ruka matky chce pot mi stírat, jako v těžké nemoci! ...

Ó, úzkost nevýslovná této samoty! Bezedné prázdno zeje nade mnou, závratná hloubka zeje z dola! Nesmírnost prostoru, jaká to hrůza, to příliš velká tíž pro tvora slabého, jak člověk je, a bez přestání zírati v tu velikost jež jako moře bez břehu se valí na mou malost, to způsobuje posléz šílenství! Můj mozek vyprahlý mi hoří v hlavě a straší tisícerými mátohami! Ta němota těch neobsáhlých dalek je děsuplnější než bouře řev! Řev posléz umdlí, němota však nikdy ... Jak strašidelná jesti příroda, když neustále v tvář jí hledíš! Ze všeho vystupují věčně příšery! Když po úmorné noci den se rodí, zdává se mi, že nebe hlubokou se ránou otvírá a svět že zalívá se krví v plamenech! ... A vrcholky těch nekonečných lesů, tam dole v propasti u nohou mých, když vítr rozvlní je, podobné jsou jezeru, jež temné, příšerné na skálu moji útočí, by podvrátilo ji ... Už cítím, jak se třese, už úzkost toho pádu do prázdna mé chytla útroby ... Ó, strašná závrat! ... (*Zakryje si oči.*) Ah, minulo to zas ... Hle, hejno divokých holubů se vzneslo z lesa! ... Ó, ptáci nebes, kam to letíte? Snad v neznámý ten kraj, kde spravedlnost přebývá? Ó, povězte tam, jak zde trpím bez viny! A nikdo, nikdo se mnou necítí! Vy, bílá oblaka, co pyšně modrem veslujete, dešť roňte na mne svůj, a budu mysliti, že zaplakala jste! ... (*Zamlčí se na chvíli.*) Ach, moji rodiče, zda zemřela i vaše láska? ... Ó, smilování více nežije, ze světa vymizelo naprosto! ... Však přece, přece ... jeho srdce zná je ... Jak byla krásná, bílá jako měsíc a krotká jako pták, když oči svoje žaluplné ke mně zvedala a měkkou dlaň, a „pij!“ mi řekla! ... „Ó, netrap se, ty duše moje ...“ Tak mi pravila ... Ó, Mahuleno, hřích lidí zlých je vykoupěn tvým tichým slitováním! ... Kéž hlas mám silný toho větru, bych v širý svět to její jméno volal, tu všechnu světa ozvěnu bych vzbudil, a lesy, hory, sluje, oblaka, vše se mnou volalo by: Mahuleno! Mahuleno! Mahuleno!

Mahulena (*za scénou*)

Radúz! Radúz! On volá mne! Já jdu!

Radúz

Tlukot mého srdce zastavuje se! Ó, radost nevýslovná! Je to možno? Je to klam? Ó, Mahuleno!

Mahulena (*objeví se*)

Radúze můj! Radúze!

Radúz (*trhá řetězem*)

Jsem spoután, přikován a k tobě nemohu, vši silou trhám pouta ... ó, prokletí, jsem sláb !! (*Padne.*)

Mahulena (*spěchá nahoru k němu*)

U nohou tvých, zde, zde, ó, moje duše! Ó, polož nohu svou na moji šíj a trestej mě, že tak tě trýznili! ...

Radúz

Kéž zemru, Mahuleno, v tomto okamžiku, než zase odejdeš !! (*drží ji křečovitě.*)

Mahulena

Já spásu nesu ti a volnost!

Radúz

Ach, neklam mne! Co z tebe mluví, je pouhá útrpnost a vřelé přání! Co slibuješ, jak bys to vyplnila? ...

Mahulena

Klíč pout tvých nesu, hled' ... Já líbám jej ... Jen ruka moje teď se příliš třese ... sotva udržím jej ...
Přece ... Teď v zámku je a skřípe ... pouto padá tvé! Radúze, volný jsi ... teď prchej ... jdi, a nech mě zemřít! (*padne na tvář.*)

Radúz (*táhne ji k sobě*)

Ty moje spásu! Duše přemilena, ty umíráš! Já střemhlav se skal vrhnu se ...

Mahulena

Ty šílíš radostí jak já ... Hled', žiju ... Však nyní pojd' a netrať času ... (Sestupují spolu z balvanu.) Jak nejistý tvůj krok ... Ó, Radúze, jak ach, tě mučili! Ó, sedni pod strom na chvíli, ty příliš chvěješ se! Jsi bled, má duše. Ty ale brzy síly nabudeš. Povedu tě stezkou skrytou, tu znám jen já a moje laně ... Pak půjdeš směrem, jak ti naznačím ... Slyšíš, co mluvím? Ty vrátíš se k své matce, k otci, domů ... Ó, vid', že někdy na mě vzpomeneš? ... Však nyní pojd', mám strach, že přijdou za mnou. Ty nevíš, příteli, jak umí nenávidět ... ti dole v zámku ... Nápoj dali mi, abych ti jej nesla sem ... Tak sladce mluvili, tak náhle sladce, že podezření mlhavě se ozvalo v mé mysli ... Do číše z křišťálu jsem vlila nápoj jejich, a křišťál, který falše nezná, rozpukl se okamžitě ... Ah ... moje ruka měla jed ten jejich podati rtům tvým jako balšám! ... Tak na mé srdce namířili krutě, zrádně a na tvé žití mladé zároveň!

Radúz

Ó, krutost neslýchaná! Neplač, Mahuleno!

Mahulena

Pravda, kdybych všechny slzy svoje teď už vylila, co zbylo by mi, ty až odejdeš? Ó, Radúze, ty na mě nikdy nezapomeneš, rci, nikdy, nikdy?

Radúz

Ó, nemluv mi o žádné rozluce! To slovo smyslu nemá! Mahuleno, což ti se loučí, již se milují? Já miluji tě, slyšíš? Ne proto jen, že jsi mě zachránila, ne proto jen, že pro mě trpěla jsi, ne pro tvé velké smilování, ón ne, ó ne, já miluji tě proto, že ... nuž, nevím proč, a vím jen, že tě miluji! To slovo do nedávna cizí bylo mi. Vždyť nikdy ještě moje rty je neproněsly dřív než teď! Ó, kde se vzalo? Kde se hvězda vzala, když poprvé se na nebi rozbřeskla! Tvou drahou hlavu držím v třesoucích se rukou a chtěl bych líbat jasné tvoje čelo ... já, který nikdy posud nelíbal než matku svou ... Však strach mi jakýs brání, nevím jaký! Šlěpěj tvoji však, tu líbati se přece odvažuji ...

Druhé dějství

Runa

Bud' proklet, proklet! ... Ještě nikdo zde!... Proč nezardousila jsem jej... a ji!... Což nelze mi ty vlasy přetrhnout?...

Radúz

Ted', Mahuleno, rychle!

Runa

Stůj, Mahuleno, slovo ještě slyš! Jsem tvojí matkou, tyto ruce tebe chovaly a z těchto prsou sála jsi svůj život! Stůj, stůj, tak velím ti!

Mahulena

Nech mě, Radúze, mně nohy kamení

Radúz (*vezme ji kolem pasu*)

Pojď... nepůjdeš-li, pak násilím tě odvedu

Runa

Slyš, Mahuleno, slovo jediné - pak jdi!

Mahulena

To slovo, matko?

Runa

Kletbu vrhám na tebe, kletbu těžkou, kletbu strašlivou!

Mahulena

Matko, matko!

Runa

Kletbu na tě vrhám nejmocnější, ta půjde za tebou a štvát tě bude, štvát do smrti, jak plachou laňku smečka vzteklých psů! Nebem proklínám tě, proklínám tě zemí! Ó, země, ty jsi matkou těž, ty vyslyšíš mě, ty slyšet musíš mě, bud' zkáza tobě, zůstaneš-li hluchou! Má kletba silná jest jak víchř, oheň, moře! Jak slovo čarodějné, děsuplodné, jež trhá hvězdy s nebe! Mou kletbu nepřemůže ani osud.

Mahulena

Ó, zadrž, zadrž!

Radúz

Pojď, Mahuleno... (*táhne ji za sebou*)

Mahulena

Klesám, nemohu...

Runa

Ať srdce tvoje všechna muka pozná a všechnu úzkost duše tvoje, Mahuleno! Ty žiješ v něm, on v tobě? Nuž, lásku vaši tedy proklínám! Ať zapomene Radúz tebe, ať ani nezná tě, bud' cizí mu, jak cizí jsi teď mně! Ať touhou zmíráš, žalem hynieš, ať strádáš tak, že srdce tvoje, těžké jako kámen, tu jedinou jen touhu bude znát, by ponořilo se do tůně nepanští! Až život tvůj a všechno myšlení se utrpením velkým zhrouť v neurčitou mdlobu, ať i v tom otupění strašlivém ti zbude jedno přece vědomí: tvá bolest! Žal bud' tvým dechem, žal tvým chlebem, žal tvým živlem jediným!

1. Vypište postavy vystupující v ukázce a charakterizujte je:

2. Shrňte, o čem je ukázka

3. Uveďte příklad a vysvětlete, co je:

a) monolog –

b) dialog –

c) scénická poznámka –

d) replika –

4. Vysvětlete pojem *prolog*, najděte synonyma a antonymum k tomuto slovu:

5. Najděte rysy typické pro pohádku.

6. Charakterizujte jazyk.

XIX. Dramatické dílo Jaroslava Vrchlického a Julia Zeyera (odpovědi)

Jaroslav Vrchlický: „**Noc na Karlštejně**“ (1884)

1. Vypište postavy vystupující v ukázce a charakterizujte je:

a) Alžběta, 4. manželka Karla IV.

b) Karel IV.

c) Arnošt z Pardubic

individuální řešení

2. Shrňte, o čem je ukázka

individuální řešení

3. Určete literární druh a napište základní znaky (příklady vyberte z ukázky):

drama = hrané jednání postav

monolog/dialog

členění: jednání, scény, výstupy

scénické poznámky (psané kurzivou, v závorce)

etapy: expozice, kolize, krize, peripetie, katastrofa

žánry: komedie, tragédie, činohra, fraška, muzikál aj.

individuální řešení

4. Zamyslete se nad autorovým přístupem k historii.

individuální řešení

5. Charakterizujte jazyk.

individuální řešení

Julius Zeyer: „**Radúz a Mahulena**“ (1896)

1. Vypište postavy vystupující v ukázce a charakterizujte je:

a) *Radúz*

b) *Mahulena*

c) *Runa*

individuální řešení

2. Shrňte, o čem je ukázka

individuální řešení

3. Uveďte příklad a vysvětlete, co je:

a) monolog – *projev, promluva jednoho mluvčího*

b) dialog – *rozhovor, rozmluva minimálně dvou osob*

c) scénická poznámka – *informace o tom, co herec dělá na jevišti, jak vypadá prostředí apod.*

d) replika – *promluvy jednotlivých mluvčích*

4. Vysvětlete pojem *prolog*, najděte synonyma a antonymum k tomuto slovu:

předmluva, úvod ke knize, spisu, divadelní hře

epilog

5. Najděte rysy typické pro pohádku.

individuální řešení

6. Charakterizujte jazyk.

individuální řešení

XX. VY_32_INOVACE_95 Prozaické dílo Julia Zeyera

INULTUS

Bylo to asi dvacet let po bitvě na Bílé hoře.

Byl večer krásný. Slunce zapadalo za Petřínem. Hradčany plály v růžovém svitu, Vltava zdála se řekou z temného tekutého jantaru. Karlův most hemžil se lidmi, koňmi, kočáry. Byl to nádherný obraz. Co tu jezdilo na ohnivých ořích, v bohatém kroji šlechticů, těch hrdých, skvělých cizích vetřelců, zaujímajících místa a práva oloupených domácích rodů, co jich tu jezdilo těch druhých, těch zrádných, prokletých, pocházejících z české krve, kterou byli zapřeli a zaprodali za jidášský groš! Byl to nádherný obraz. V pozlacených těžkých karosách slunili se preláti, jejichž vrátní by nebyli Spasitele do domů pustili, kdyby chůd a bos u nich byl zaklepal, pyšnily se krásné dámy v hedbáví a zlatohlavu, v jejichž prázdných duších nebylo jediného pravého ženského hnutí. Mezi koňmi a kočáry tlačili se měšťané, tuční, věčně spokojení, plní-li se jejich měšec a jedli jim oběd k duhu. Vyplňovali klidní ti občané vhodně prázdnou mezi kočáry a koňmi a doplňovali důstojně skvělý ten obraz, jenž měl jedinou jen skvrnu. Byla to tlupa rozedraných žebráků blízko staroměstské věže mostní. Ti byli české zemi věrni zůstali, oni, tou dobou její symbol, byli jí věrni zůstali jako bída a slzy a utrpení, které z hranic jejich stěhovat se nechtějí.

Obr [19]

1. Jak se jmenuje dílo Julia Zeyera, z něhož je ukázka?

2. Tato legenda se jmenuje „Inultus“ a má podtitul:

a) Legenda toledská   b) Legenda pražská   c) Legenda bělohorská

3. Vysvětlete pojem legenda a uveďte příklady středověkých legend.

4. Shrňte, o čem je ukázka.

5. Uveďte kontrasty, které se v ukázce objevují.

6. Charakterizujte autorův styl psaní.

7. Najděte v textu:

- a) inverzi –
- b) básnický přívlastek –
- c) polysyndeton –

8. Vysvětlete:

- a) slovní spojení *jidášský groš* –
- b) *prelát* –

„Jan Maria Plojhar“ (1891):

„Caterino,“ řekl tiše a snivě, „zdá se mi, že přišla chvíle loučení.“

Caterina se usmála.

„Nemyslím,“ řekla krátce.

Oba mlčeli zase chvíli.

Nevěděl, jakým způsobem se to stalo, ale pojednou vzpomněl na Čechy a bylo mu nevýslovně smutně.

„Sbohem, ty země slz,“ řekl, „sbohem! Živý nenašel jsem místa na tvém srdci. Kosti moje nenajdou místa v lůně tvém. A já tě miloval!“

Pronesl to česky.

Caterina klonila se k němu.

„Blouzní?“ myslila a stala se nepokojnou.

Na čele jeho stály velké krůpěje potu a všechny jeho nervy začaly pracovat. Viděl výraz jejího oka a řekl s namáháním: „Byl to pozdrav mé vlasti.“ Za chvíli dodal:

„Sbohem, Caterino. Bud' šťastna. Přišla hodina.“

Chtěl usednout, dusil se. Caterina mu pomáhala. Zavřel oči. Popošla rychle k stolku, kde stála voda, nalila čtvrt sklenice, chvějící se její prsty otevřely s namáháním stříbrnou krabičku s jedem, který vysypala do vody. Vzala sklenici a vrátila se k Janu Marii. Když ji cítil vedle sebe, otevřel opět oči. Hleděl trochu jako vydešeně kolem sebe, pak se vzpamatoval.

„Bud' s Bohem,“ řekl ještě jednou.

„Ne,“ řekla dívka s nadpřirozeným klidem, pevně a určitě. „Ne, Jene Marie, my se nerozejdeme, my se neloučíme. ...“

*Suntarella vešla tiše na terasu. Hrůzou strnulá stála chvíli, pak ... sedla na zem. Nevolala nikoho, nemodlila se, hleděla k nebi, hleděla na širý, temný, zasmušilý, strašidelný kraj a zvuky hluboké a hlasité, které z dokořán rozevřených jejích úst teď vycházely, neměly nic lidského, nic slovům ani pláči podobného. Takové zvuky jako ony, které se nyní temným vzduchem nesly a do větru a ticha zapadaly, znalas, ty zasmušilá, temná Campagno, znalas je dobře v oněch dobách, když slula jsi ještě Latiem a když pyšný a věčný Řím ještě slávou svou nenaplňoval svět, ale když vlčice ještě kolem tebe v horách vyly pod 284
těmitěž rojícími se jako dnes hvězdami...*

1. Určete literární druh a žánr.

2. Ve které zemi se ukázka odehrává.

3. Uved'te, ze které části díla ukázka pochází – vysvětlete, co se v ukázce odehrává.
Jak dopadnou hlavní postavy?

4. Charakterizujte jazykovou stránku ukázky.

5. V posledním odstavci najděte básnické přívlastky:

XX. Prozaické dílo Julia Zeyera (odpovědi)

1. Jak se jmenuje dílo Julia Zeyera, z něhož je ukázka?

„Tři legendy o krucifixu“

2. Tato legenda se jmenuje „Inultus“ a má podtitul:

a) Legenda toledská

b) *Legenda pražská*

c) Legenda

bělohorská

3. Vysvětlete pojem legenda a uveďte příklady středověkých legend.

legenda = čtení o životě svatých

„Život Konstantinův“, „Život Metodějův“

„Kristiánova legenda“

„Život sv. Kateřiny“, „Legenda o sv. Prokopu“ aj.

4. Shrňte, o čem je ukázka.

individuální řešení

5. Uveďte kontrasty, které se v ukázce objevují.

např.: skvělých cizích vetřelců X oloupených domácích rodů

měšťané, tuční, věčně spokojení X tlupa rozedraných žebráků

krásné dámy v hedbáví a zlatohlavu X v jejichž prázdných duších

6. Charakterizujte autorův styl psaní.

individuální řešení

7. Najděte v textu:

a) inverzi – *byl večer krásný*

b) básnický přívlastek – *řekou z temného tekutého jantaru, růžovém svitu*

c) polysyndeton – *jako bída a slzy a utrpení*

8. Vysvětlete:

a) slovní spojení jidášský groš – *30 stříbrných, které dostal Jidáš za prozrazení Ježíše*
= peníze za zradu, zaprodání se

b) prelát – *vyšší hodnostář římskokatolické církve*

„**Jan Maria Plojhar**“ (1891):

1. Určete literární druh a žánr: *próza/epika + román*.
2. Ve které zemi se ukázka odehrává: *Itálie*.
3. Uveďte, ze které části díla ukázka pochází – vysvětlete, co se v ukázce odehrává.
Jak dopadnou hlavní postavy?

závěr díla – Jan Maria zemře a Caterina se otráví jedem

4. Charakterizujte jazykovou stránku ukázky:

dlouhá souvětí, poměrně složitá větná struktura; dialog

5. V posledním odstavci najděte básnické přívlastky:

*širý, temný, zasmušilý, strašidelný kraj
temným vzduchem
zasmušilá, temná Campagno
pyšný a věčný Řím*

Zdroje obrázků:

Obr. 15 [cit. 2012-12-17]. *To nejlepší z poezie 19. století.*

Obr. 16 [cit. 2012-12-18]. *To nejlepší z poezie 19. století.*

Obr. 17 [cit. 2012-12-19]. MARTÍNKOVÁ, Věra a kol. *Čítanka 2. Učebnice pro 2. ročník středních škol*. ISBN: 80-85573-15-9

Obr 18 [cit. 2012-12-19]. Dostupné z WWW:

<http://kramerus.mlp.cz/kramerus/MShowPageDoc.do?id=891585&mcp=25563&idpi=1772297&author=Vrchlick%C3%BD_Jaroslav>

Obr 19 [cit. 2012-12-20]. Dostupné z WWW:

<http://web2.mlp.cz/koweb/00/03/37/06/54/tri_legendy_o_krucifixu.pdf>

Zdroje:

ČERNÍKOVÁ, Jitka a MARTINKOVÁ, Věra. *Čítanka 2. Učebnice pro 2. ročník středních škol*. [cit. 2012-12-17]. ISBN: 80-85 573-05-9

ČERNÍKOVÁ, Jitka a MARTINKOVÁ, Věra. *Čítanka 2. Učebnice pro 2. ročník středních škol*. [cit. 2012-12-18]. ISBN: 80-85 573-05-9

ČERNÍKOVÁ, Jitka a MARTINKOVÁ, Věra. *Čítanka 2. Učebnice pro 2. ročník středních škol*. [cit. 2012-12-19]. ISBN: 80-85 573-05-9

HOFFMANN, Bohuslav, HORÁKOVÁ, Michaela, STEJSKALOVÁ, Anna. *Slovník vybraných děl české literatury*. [cit. 2012-12-15]. ISBN 80-7183-317-7

KRÁSNOHORSKÁ, Eliška. *Svéhlavička ženuškou*. [cit. 2012-12-16].

MARTINKOVÁ, Věra a kol. *Čítanka 2. Učebnice pro 2. ročník středních škol*. [cit. 2012-12-19]. ISBN: 80-85573-15-9

NERUDA, Jan. *Povídky malostranské*. [cit. 2012-12-15].

ŠTĚPÁN, Ludvík: *Čítanka plná příběhů pro 8. ročník*. [cit. 2012-12-30]. ISBN 80-86218-80-5

To nejlepší z poezie 19. století. [cit. 2012-12-17].

To nejlepší z poezie 19. století. [cit. 2012-12-18].

To nejlepší z poezie 19. století. [cit. 2012-12-19].

VRCHLICKÝ, Jaroslav. *Noc na Karlštejně*. [cit. 2012-12-20].

Vybraná díla Jaroslava Vrchlického volně dostupná v Krameriovi Městské knihovny v Praze. [online] [cit. 2012-12-19]. Dostupné z WWW:

<http://kramerius.mlp.cz/kramerius/MShowPageDoc.do?id=891585&mcp=25563&idpi=1772297&author=Vrchlick%C3%BD_Jaroslav>

ZEYER, Julius. *Tři legendy o krucifixu* [online]. V MKP 1. vyd. Praha : Městská knihovna v Praze, 2011 [cit. 2012-12-20]. Dostupné z WWW: <http://web2.mlp.cz/koweb/00/03/37/06/54/tri_legendy_o_krucifixu.pdf>

ZEYER, Julius. *Jan Maria Plojhar* [online]. V MKP 1. vyd. Praha : Městská knihovna v Praze, 2011 [cit. 2012-12-20]. Dostupné z WWW: <http://web2.mlp.cz/koweb/00/03/37/00/14/jan_maria_plojhar.pdf>

. ZEYER, Julius. *Radúz a Mahulena, ukázky*. [online] [cit. 2012-12-20]. Dostupné z WWW: <http://kramerius.mlp.cz/kramerius/MShowPageDoc.do?id=891585&mcp=25563&idpi=1772297&author=Vrchlick%C3%BD_Jaroslav><<http://ld.johannesville.net/zejer-05-raduz-a-mahulena?page=2>>

Vysokoškolské přednášky. [cit. 2012-12-17].

Vysokoškolské přednášky. [cit. 2012-12-18].